

SURİYE GÜNDEMİNE İLİŞKİN ANKET ÇALIŞMASI RAPORU

ARALIK 2024

YÖNTEM VE AMAÇ

Sosyo Politik Saha Araştırmaları Merkezi **21-25 Aralık 2024** tarihleri arasında, **Suriye gündemine** ilişkin bir anket çalışması gerçekleştirmiştir.

61 yıllık BAAS rejimine son veren gelişmelerin ardından Heyet Tahrir El-Şam'ın (HTŞ) Suriye'de hükümet kurma yetkisi elde etmesi ardından yaşananların, Suriye'deki iktidar ve rejim değişikliği çabalarının Türkiye'ye ve özel de de Kürtlere etkisine odaklanan anket çalışması online ortamda ve telefon aracılığı ile **761 kişiye erişilerek** gerçekleştirilmiştir.

Suriye'de ortaya çıkan yeni dinamik ve koşullardan en çok etkilenecek olan topluluklardan biri de Suriye de yaşayan Kürtler olduğu hasebiyle; Türkiye'de yaşayan Kürtlerin bu sürece nasıl baktıklarını, nasıl algıladıklarını, eğilim, beklenti ve önerilerini öğrenmeye odaklanan anket çalışması üç bölümden oluşmuştur.

İstanbul, Ankara, İzmir, Mersin, Diyarbakır, Şanlıurfa, Mardin, Batman, Dersim Van kentlerinde yaşayan Kürt yurttaşlarla yapılan anket çalışmasının **birinci bölümü**; katılımcıların Sosyo-ekonomik profillerine yönelik soruları içermiştir. İkinci bölüm; Suriye'de yaşanan değişimleri katılımcıların nasıl algıladıkları, Üçüncü bölüm ise Suriye'de yaşanan değişimlerin Kürtleri ve Türkiye'yi nasıl etkileyeceğine ve dahiliyet biçimlerine dönük eğilimleri, algıları ve beklentileri öğrenmeye dönük soruları kapsamıştır.

Katılımcıların verdiği yanıtlar SPSS'e aktarılarak nicel analize tabi tutulmuştur.

Suriye'de yaşanan rejim ve iktidar değişikliğine dair gelişmelerin araştırma grubu tarafından yakından takip edildiğini ve Suriye'nin yeniden inşa sürecine Türkiye'nin diplomatik sorumluluklarla, Kürtlerin ise kurucu bir ortak unsur olarak katılımına dair güçlü beklentilerin olduğunu gösteren çalışma verilerine göre ankete katılanların;

%51,4'ü **Erkek**, %48,6'sı **Kadın** görüşmecilerden oluşmuştur. Araştırma grubunun önemli bir kesiminin orta yaş grubunda kümelendiği görülen çalışma katılımcılarının %24,4'ünün **35-44 Yaş**, %26,8'inin **45-54 Yaş** aralığında olduğu görülmüştür.

Pek çok Online ve telefonla yapılan anketlerde rastlandığı gibi bu çalışmaya da katılanların eğitim düzeyinin ülke ortalamasının üzerinde olduğu, görüşmecilerin %54,9'unun **Üniversite**, %16,8'inin **Lisansüstü mezunu olduğu** tespit edilmiştir.

Anketin gündeme ilişkin ilk olarak sorulan "**Esad'ın Gidişi Sonrası Suriye'de Yeni Yönetimin Kim/Hangi Grup Tarafından Devralındığını Biliyor Musunuz?**" sorusunun katılımcıların %94,9'u **Evet** yanıtını vermişlerdi.

Açık uçlu sorulardan olan "**Esad Sonrasında Yönetimi Devralan Heyet Tahrir Şam (HTŞ) ile Birlikte Suriye'yi Bekleyen Devlet/Yönetim Anlayışı Sizce Ne Olacak?**" Sorusuna katılımcıların;

%64,1'i Şeriata Uygun Bir Devlet, %23,5'i Federal/Özerk Yapılanmalardan Oluşan Bir Devlet, yanıtını vermişlerdir.

Bununla birlikte Katılımcıların %84,6'sı **HTŞ'nin Suriye'de gerilimi bitiremeyeceğini, HTŞ'nin İstikrarlı bir Suriye sağlayamayacağını düşünüyor.**

Yine “Suriye’de Yeni Kurulan Hükümetin Yönetim Pratiklerinin Kürtlerin Lehine Olacağını Düşünüyor Musunuz?” Sorusuna katılımcıların sadece %6,6'sının **Evet**, %21'inin ise **Kısmen** dediği görülmüştür.

Türkiye'nin, Suriye ile mevcut ilişkilerini **olumlu bulanların** toplam oranı %10,9 da kalır iken **olumsuz bulanların** toplam oranı %78,8!

Aynı araştırma grubuna bu defa açık uçlu olarak **“Sizce Türkiye Suriye ile Nasıl Bir İlişki Benimsemeli?”** sorusu yöneltilmiş, buna görüşmecilerin;

%59,3'ü “Suriye'nin İç İşlerine Hiçbir Biçimde Karışmamalı”,

%20,4'ü “Herhangi Bir Komşu ile Kurulan Diplomatik İlişkinin Benzeri Bir İlişki Kurulmalı”, %13,4'ü “Suriye’de Yönetimi Kuran HTŞ'nin İdeolojik Beklentisine Uygun Bir Suriye İnşa Etme Sürecine Karşı Duracak Bir Yöntem Benimsemeli” demiştir.

“Suriye’deki Yeni Yönetimin Türkiye ile Mevcut İlişkilerini, Suriye’de Yaşayan Kürtlerin Mevcut Durumunu Da Göz Önünde Bulundurarak, Nasıl Değerlendirirsiniz?” Sorusuna ise katılımcıların toplamda %80,4'ü **olumsuz** bulduğunu bildirmiştir.

Bu soruya toplamda sadece %4,5'inin **olumlu** yanıt verdiği düşünüldüğünde, Türkiye’de yaşayan Kürtlerin, Türkiye ile Yeni Suriye yönetimi arasında gelişen mevcut ilişkileri benimsemediğini söylemek mümkündür.

Suriye'nin toplumsal ve siyasal olarak yeniden inşasında, Suriye’de yaşayan Kürtlerin dahiliyet biçimlerine dair algı, eğilim ve önerileri öğrenmek amacı ile sorulan soruların ilkinin **“Suriye'nin Yeni Yönetimine Sizce Suriye Kürtleri Dahil Edilmeli Mi?”** Sorusu oluşturmuştur. Bu soruya görüşmecilerin %92,4'ü **Evet** yanıtını vermiştir.

Ardından sorulan “PYD/SDG'nin Yeni Suriye Yönetimi ile Uzlaşarak Kürtlerin Mevcut Kazanımlarını Koruyabileceğini Düşünüyor Musunuz? Sorusuna ise görüşmecilerin %42'si **Evet** derken, %33'ü **Kısmen** demiş, %14,8'i de **Hayır** yanıtını vermiştir.

Çalışmanın önemli bir diğer sorusu **“Sizce Kürtler Yeni Suriye Düzeninde Nasıl Yer Almalı/Ne Yapmalı?** Sorusu olmuş, açık uçlu çok sayıda yanıt içeren bu soruya verilen yanıtlardan öne çıkanlar şunlar olmuştur;

%23,6'sı Demokratik Özerk Yapılanmaları ile Yer Almalı,

%11,6'sı Federal Yapıda Olmalı,

%7,9'u Kürt Kimliğine Yönelik Kazanımlarını Korumalılar,

%6,7'si Yeni Hükümette Yer Almalı,

%6,5'i Suriye'nin Tümünde Demokratik Düzenin Kurulmasına Öncülük Etmeli,

Araştırma grubuna ayrıca **Suriye'de Yaşanan İktidar ve Sistem Değişimini Nasıl**

Değerlendirdikleri de sorulmuş, bu soruya görüşmecilerin toplamda **%23,5'i Olumlu Buluyorum,** toplamda **% 42,7'si Olumsuz Buluyorum,** **%33,8'i Kararsızım,** yanıtlarını vermişlerdir

Suriye'de Kurulmaya Başlayan Yeni Düzenin Türkiye'yi olumlu etkileyeceğini düşünenlerin toplam oranı % 13,9'da kalırken, olumsuz bulanların toplam oranı %49,8 olmuştur. %36,3'ü ise Kararsızım, demiştir.

Katılımcılara açık uçlu olarak sorulan son soru, **“Suriye'de İstikrarın Sağlanması İçin Sizce Ne Yapılmalı?** Sorusu olmuştur. Bu soruya görüşmecilerin;

%16,2'si Tüm Toplumsal Yapıların Kendi Kaderlerini Tayin Edebileceği Bir Yönetim Sistemi,

%9,9'u Türkiye Dahil Diğer Tüm Dış Devletlerin Suriye'den Çıkmasıyla,

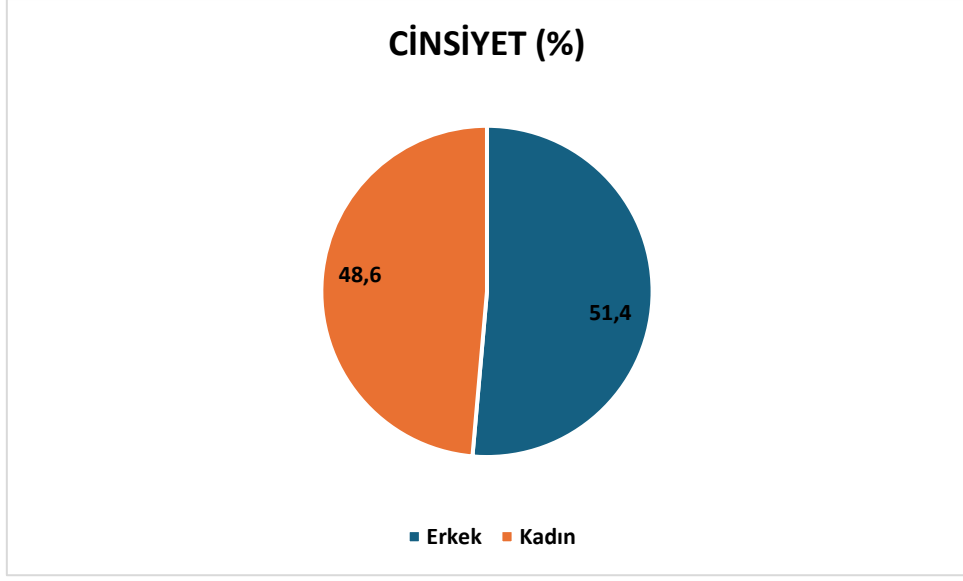
%8,8'i Kürtlerin Mevcut Statüsünün Korunması ve Güçlendirilmesiyle,

%8,3'ü Demokratik-Laik-Çoğunluğu Önemseyen Bir Suriye,

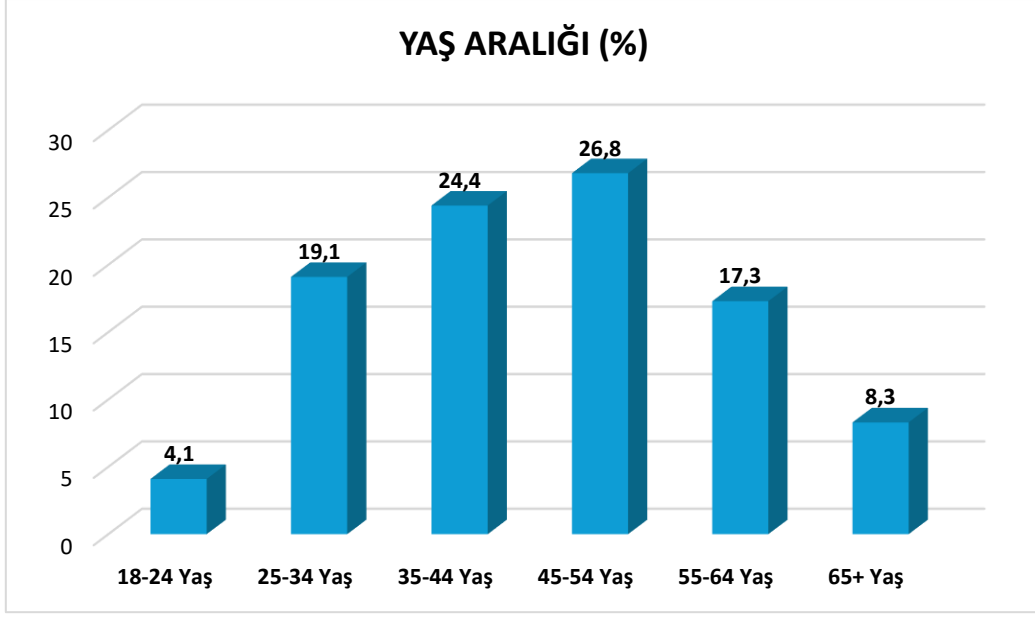
%7,9'u Farklılıkları Gözetken Adil Bir Sistem,

%6,3'ü Federal Bir Sistem İnşa Etmeli,

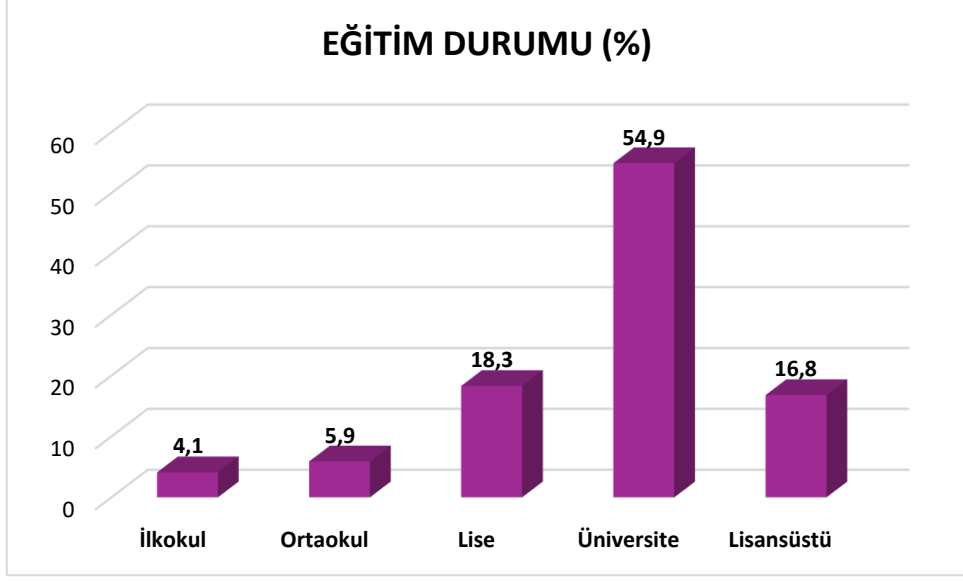
%6,2'si Yönetimin HTŞ Gibi Yapılar Yerine Halkları ve İnançları Önceleyen Bir Yapıya Devretmesi, **%5,9'u Demokratik Özerk Bölgelerin İnşasıyla** yanıtlarını vermişlerdir.

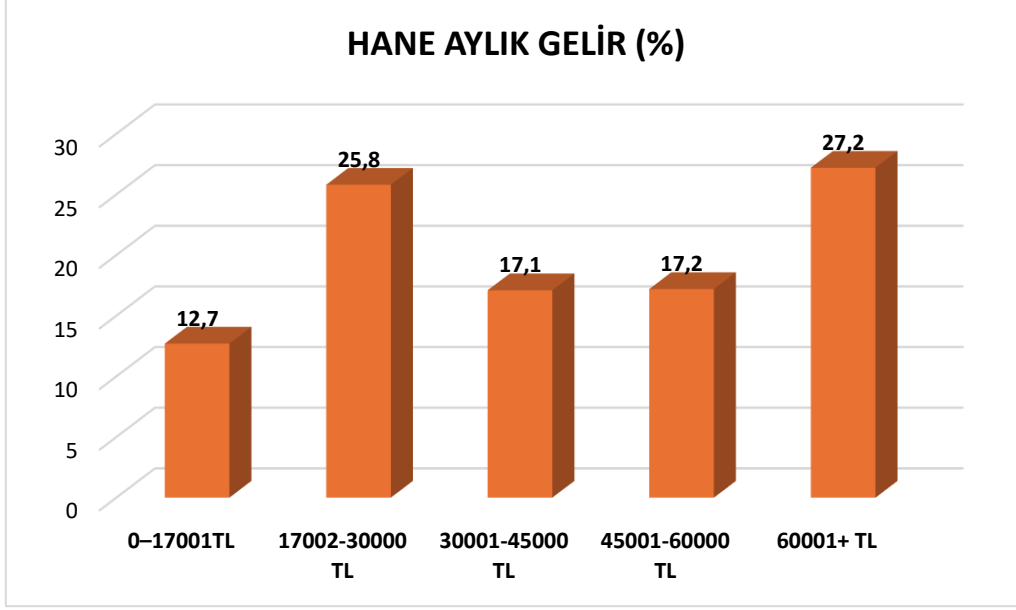
Araştırma grubunun **Cinsiyet** dağılımına baktığımızda, katılımcıların %51,4'ü **Erkek**, %48,6'sı **Kadın** görüşmecilerden oluşmaktadır.

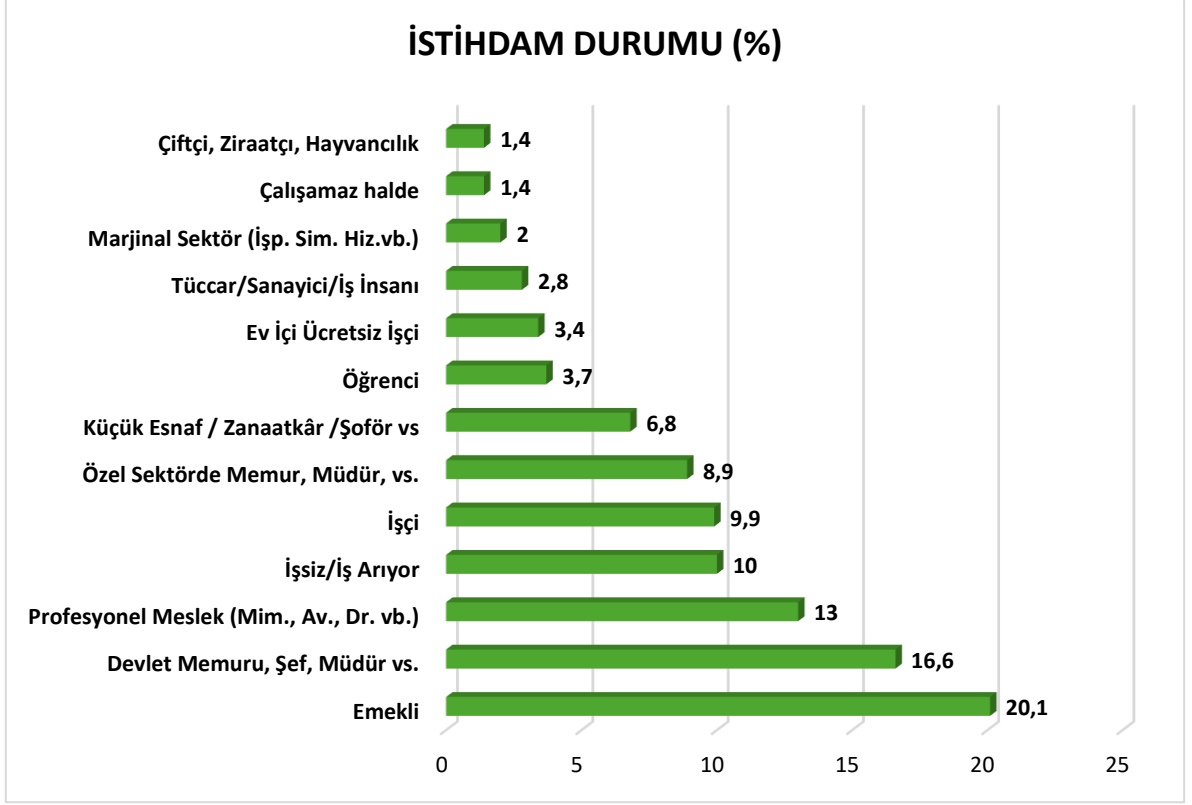
Araştırma grubunun **Yaş Aralığı** dağılımına baktığımızda, %4,1'i **18-24 Yaş**, 19,1'i **25-34 Yaş**, %24,4'ü **35-44 Yaş**, %26,8'i **45-54 Yaş**, %17,3'ü **55-64 Yaş** ve %8,3'ü **65+ Yaş** grubunda yer almaktadırlar.

Araştırma grubunun **Eğitim Durumu** dağılımına baktığımızda, %4,1'i **İlkokul**, %5,9'u **Ortaokul**, %18,3'ü **Lise**, %54,9'u **Üniversite**, %16,8'i **Lisansüstü** mezunu görüşmecilerden oluşmaktadır.

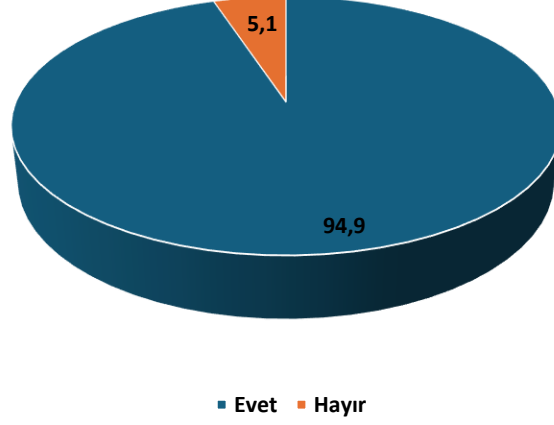

Araştırma grubunun **Hane Aylık Gelir** dağılımına baktığımızda, %12,7'si **0-17001TL**, %25,8'i **17002-30000TL**, %17,1'i **30001-45000TL**, %17,2'si **45001-60000TL**, %27,2'si **60001+TL** hane aylık gelir grubunda yer almaktadırlar.

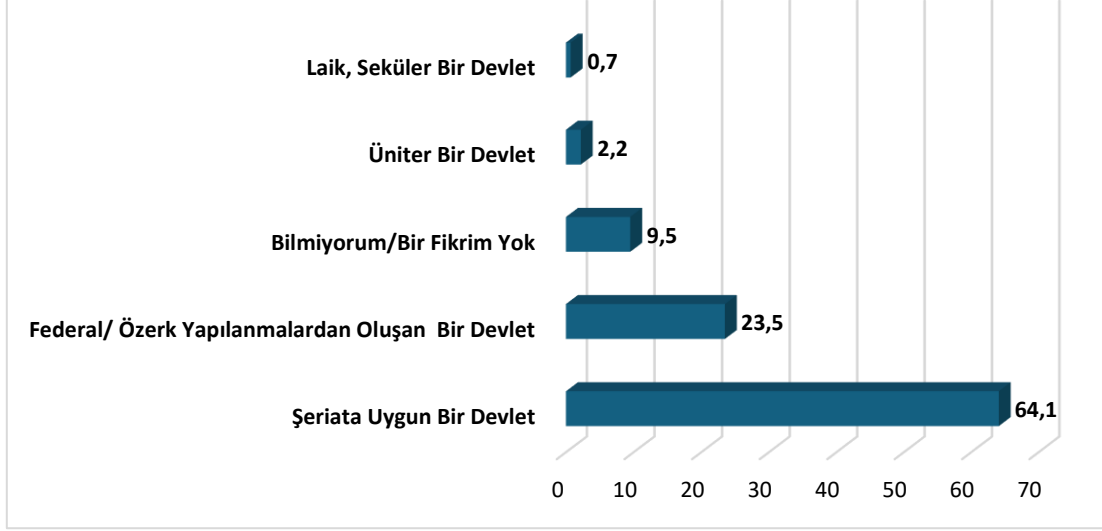
Araştırma grubunun **İstihdam Durumu** dağılımına baktığımızda, %20,1'i **Emekli**, %16,6'sı **Devlet Memuru, Şef, Müdür vs.**, %13'ü **Profesyonel Meslek**, %10'u **İşsiz/İş Arıyor**, %9,9'u **İşçi**, %8,9'u **Özel Sektörde Memur, Müdür, vs.**, %6,8'i **Küçük Esnaf/Zanaatkâr/Şoför vs.** yanıtını vermişlerdir.

**ESAD'IN GİDİŞİ SONRASI SURIYE'DE YENİ YÖNETİMİN
KİM/HANGİ GRUP TARAFINDAN DEVRALINDIĞINI
BİLİYOR MUSUNUZ?(%)**

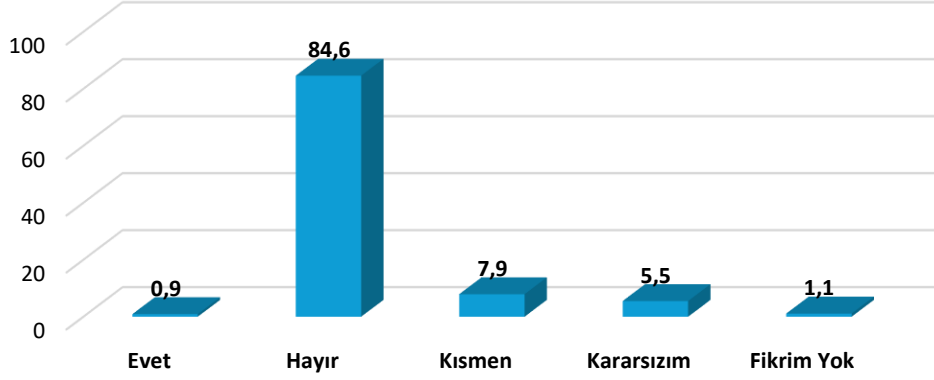
Araştırma grubuna yöneltilen **Esad'ın Gidiş Sonrası Suriye'de Yeni Yönetimin Kim/Hangi Grup Tarafından Devralındığını Biliyor Musunuz?** Sorusuna katılımcıların %94,9'u **Evet** yanıtını verirken; %5,1'i **Hayır** yanıtını vermişlerdir.

**ESAD SONRASINDA YÖNETİMİ DEVRALAN HEYET
TAHRİR ŞAM (HTŞ) İLE BİRLİKTE SURİYE'Yİ BEKLEYEN
DEVLET/YÖNETİM ANLAYIŞI SİZCE NE OLACAK?(%)**

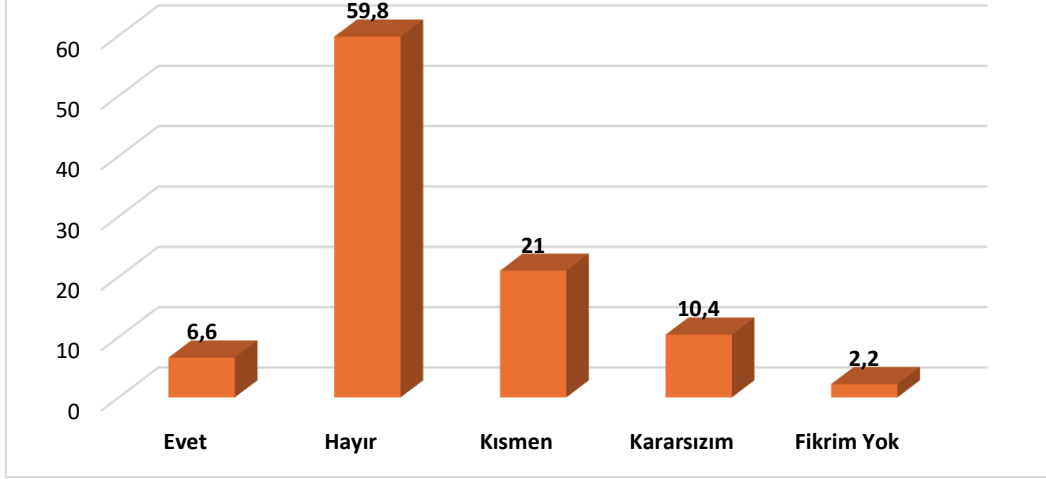
Araştırma grubuna yöneltilen **Esad Sonrasında Yönetimi Devralan Heyet Tahrir Şam (HTŞ) ile Birlikte Suriye'yi Bekleyen Devlet/Yönetim Anlayışı Sizce Ne Olacak?** Sorusuna katılımcıların %64,1'i **Şeriata Uygun Bir Devlet**, %23,5'i **Federal/Özerk Yapılanmalardan Oluşan Bir Devlet**, %2,2'si **Üniter Bir Devlet**, %0,7'si **Laik, Seküler Bir Devlet** yanıtlarını verirken; %9,5'i **Bilmiyorum/Fikrim Yok** yanıtını vermişlerdir.

**ESAD'IN GİDİŞİ VE HTŞ'NİN YÖNETİME GELMESİ SİZCE
SURIYE'DE GERİLİMİ BİTİREBİLİR Mİ/HTŞ İSTİKRARLI
BİR SURIYE SAĞLAYABİLİR Mİ?(%)**

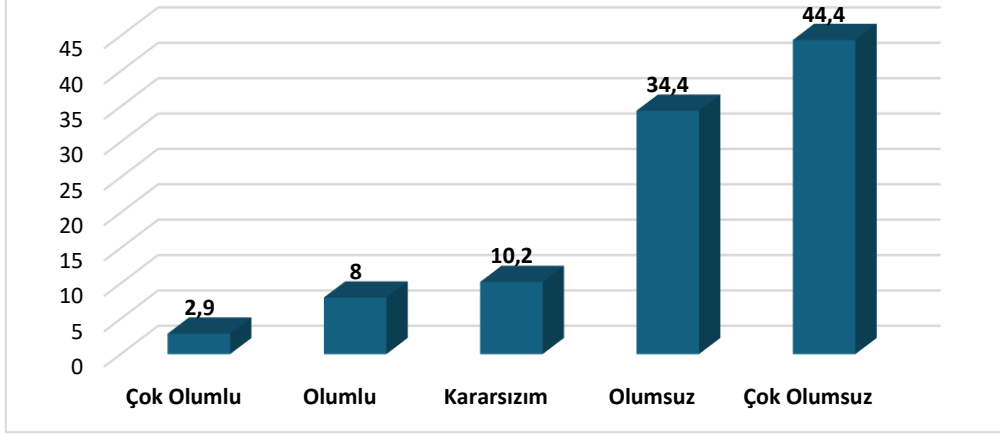
Araştırma grubuna yöneltilen **Esad'ın Gidişi ve HTŞ'nin Yönetime Gelmesi Sizce Suriye'de Gerilimi Bitirebilir Mi/HTŞ İstikrarlı Bir Suriye Sağlayabilir Mi?** Sorusuna katılımcıların %0,9'u **Evet**, %84,6'sı **Hayır**, %7,9'u **Kısmen**, %5,5'i **Kararsızım**, %1,1'i **Fikrim Yok** yanıtlarını vermişlerdir.

SURİYE’DE YENİ KURULAN HÜKÜMETİN YÖNETİM PRATİKLERİNİN KÜRTLERİN LEHİNE OLACAĞINI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?(%)

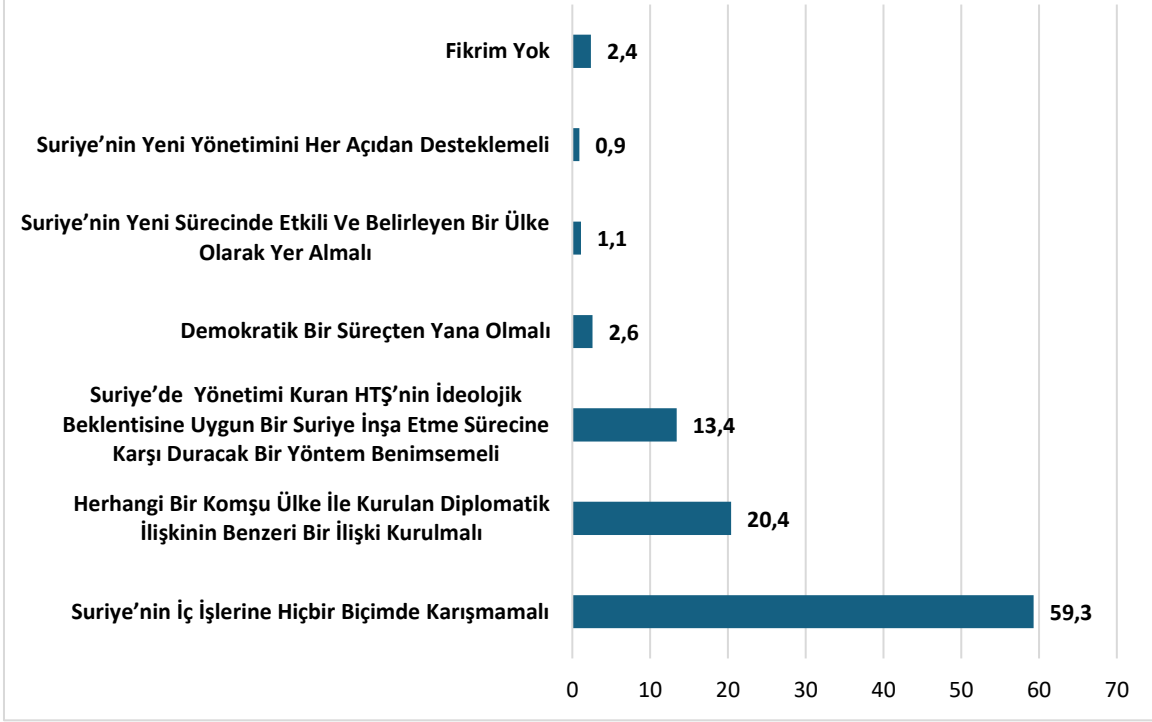
Araştırma grubuna yöneltilen **Suriye’de Yeni Kurulan Hükümetin Yönetim Pratiklerinin Kürtlerin Lehine Olacağını Düşünüyor Musunuz?** Sorusuna katılımcıların %6,6’sı **Evet**, %59,8’i **Hayır**, %21’i **Kismen**, %10,4’ü **Kararsızım**, %2,2’si **Fikrim Yok** yanıtlarını vermişlerdir.

TÜRKİYE’NİN MEVCUT DURUMDA SURİYE İLE İLİŞKİLERİNİ NASIL DEĞERLENDİRİYORSUNUZ?(%)

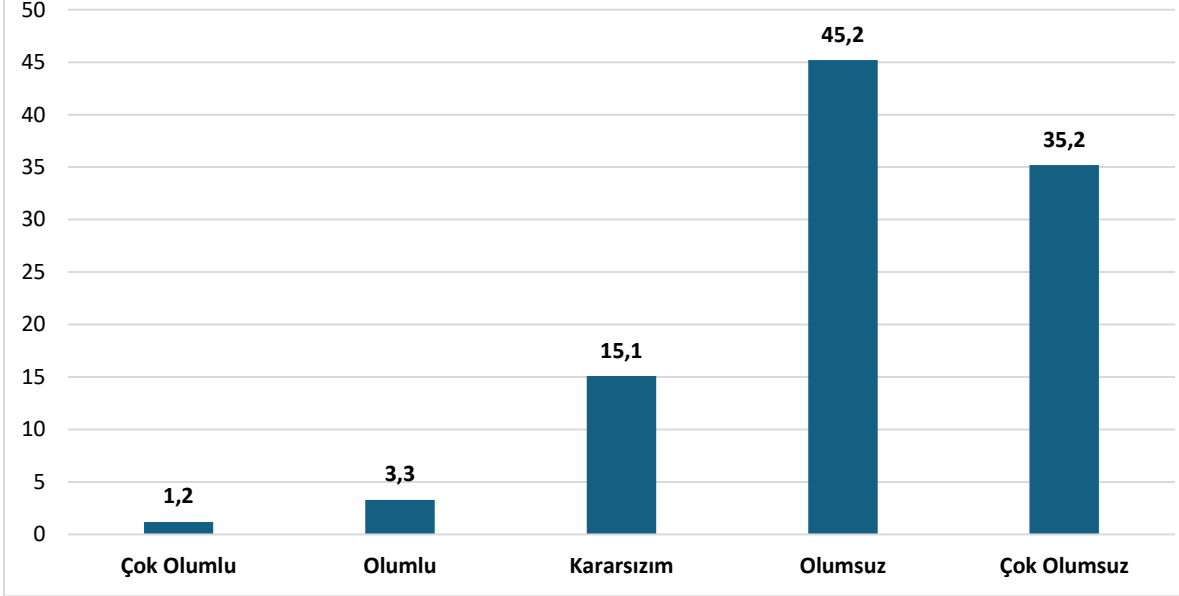
Araştırma grubuna yöneltilen **Türkiye'nin Mevcut Durumda Suriye ile İlişkilerini Nasıl Değerlendiriyorsunuz?** Sorusuna katılımcıların %2,9'u **Çok Olumlu**, %8'i **Olumlu**, %10,2'si **Kararsızım**, %34,4'ü **Olumsuz**, %44,4'ü **Çok Olumsuz** yanıtlarını vermişlerdir.

SİZCE TÜRKİYE SURIYE İLE NASIL BİR İLİŞKİYİ BENİMSEMELİ? (%)

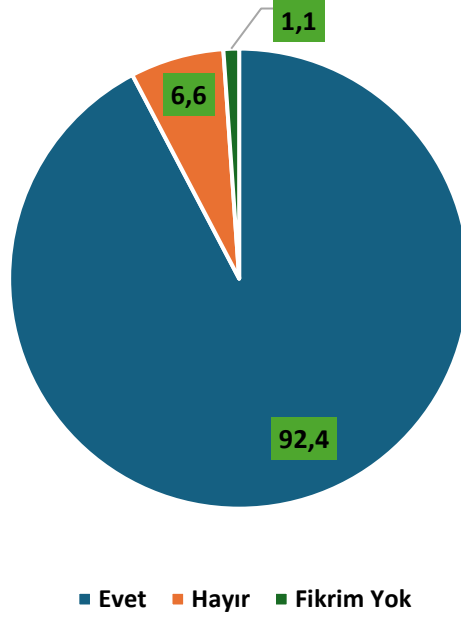
Araştırma grubuna yöneltilen **Sizce Türkiye Suriye ile Nasıl Bir İlişki Benimsemeli?** Sorusuna görüşmecilerin %59,3'ü **Suriye'nin İç İşlerine Hiçbir Biçimde Karışmamalı**, %20,4'ü **Herhangi Bir Komşu ile Kurulan Diplomatik İlişkinin Benzeri Bir İlişki Kurulmalı**, %13,4'ü **Suriye'de Yönetimi Kuran HTŞ'nin İdeolojik Beklentisine Uygun Bir Suriye İnşa Etme Sürecine Karşı Duracak Bir Yöntem Benimsemeli**, %2,6'sı **Demokratik Süreçten Yana Olmalı**, %1,1'i **Suriye'nin Yeni Sürecinde Etkili ve Belirleyen Bir Ülke Olarak Yer Almalı**, %0,9'u **Suriye'nin Yeni Yönetimini Her Açıdan Desteklemeli** ve %2,4'ü ise **Fikrim Yok** yanıtlarını vermişlerdir.

SURİYE'DEKİ YENİ YÖNETİMİN TÜRKİYE İLE MEVCUT İLİŞKİLERİNİ SURİYE'DE YAŞAYAN KÜRTLERİN MEVCUT DURUMUNU DA GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURARAK NASIL DEĞERLENDİRİRSİNİZ? (%)

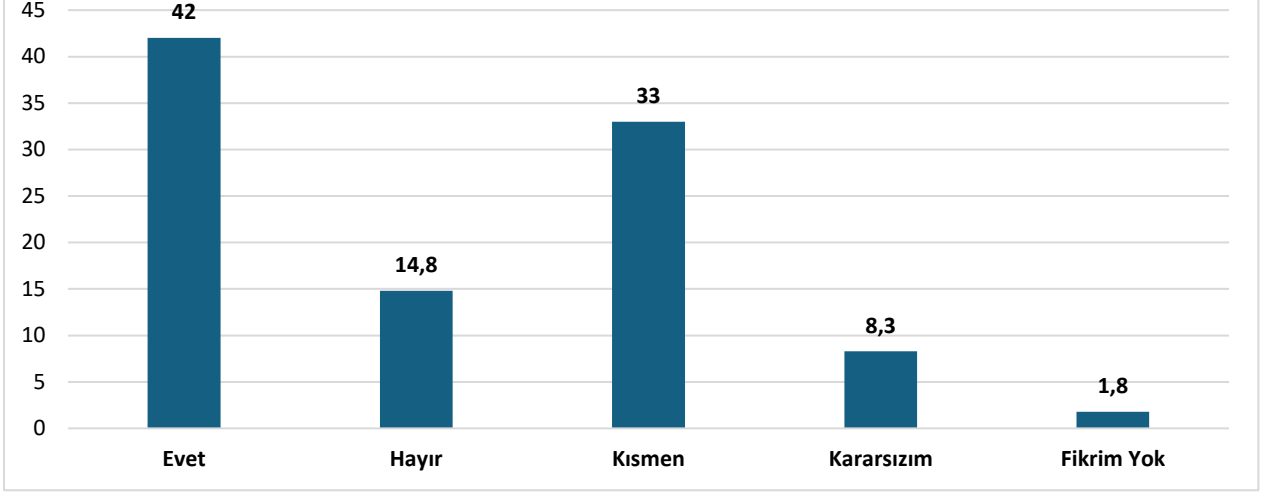
Araştırma grubuna yöneltilen **Suriye'deki Yeni Yönetimin Türkiye ile Mevcut İlişkilerini Suriye'de Yaşayan Kürtlerin Mevcut Durumunu Da Göz Önünde Bulundurarak Nasıl Değerlendirirsiniz?** sorusuna görüşmecilerin %1,2'si **Çok Olumlu**, %3,3'ü **Olumlu**, %15,1'i **Kararsızım**, %45,2'si **Olumsuz**, %35,2'si **Çok Olumsuz** yanıtlarını vermişlerdir.

SURİYE’NİN YENİ YÖNETİMİNE SİZCE SURİYE KÜRTLERİ DE DAHİL EDİLMELİ Mİ? (%)

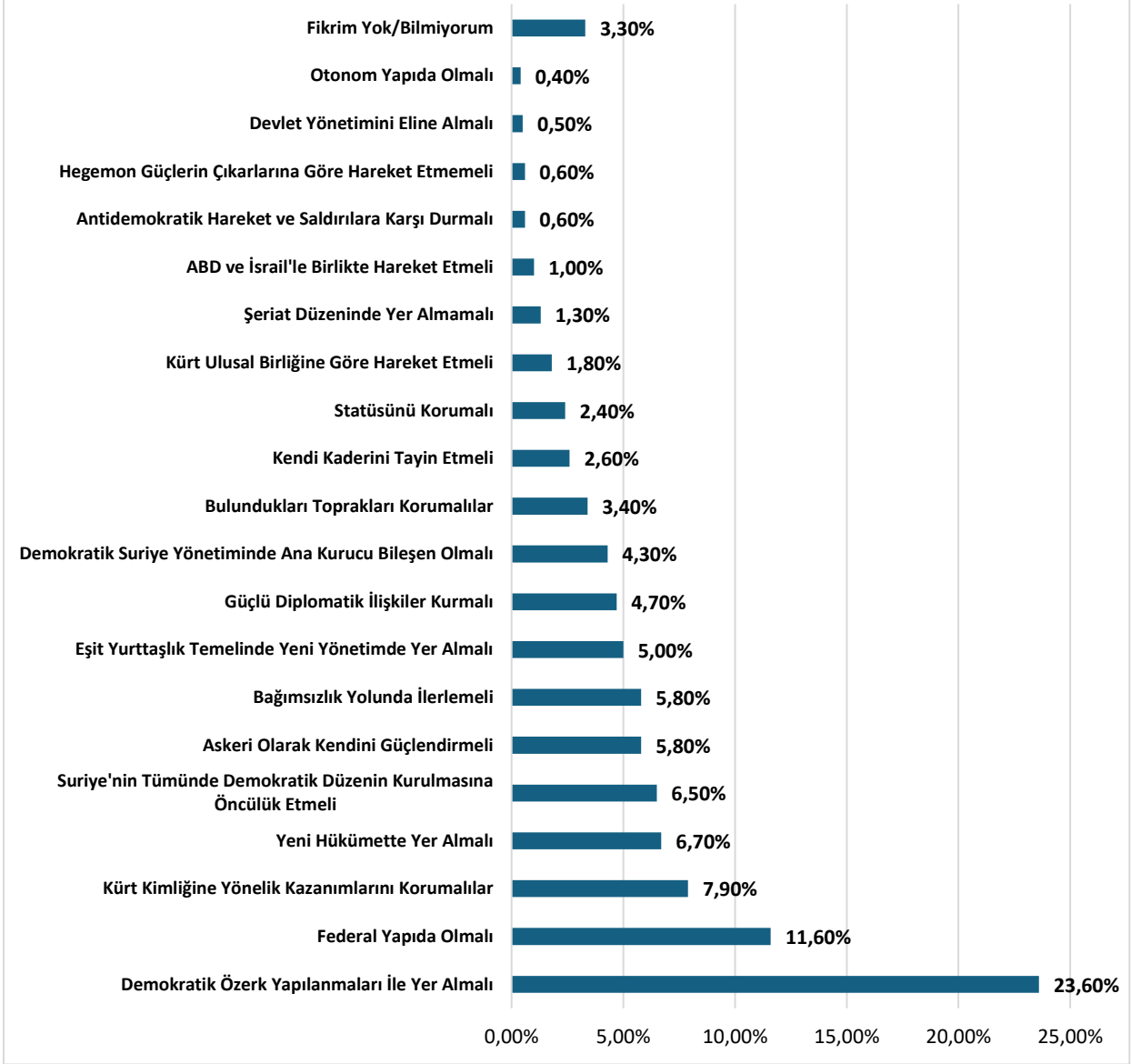
Araştırma grubuna yöneltilen **Suriye'nin Yeni Yönetimine Sizce Suriye Kürtleri Dahil Edilmeli Mi?** Sorusuna görüşmecilerin %92,4'ü **Evet**, %6,6'sı **Hayır** ve %1,1'i ise **Fikrim Yok** yanıtlarını vermişlerdir.

**PYD/SDG’NİN YENİ SURIYE YÖNETİMİ İLE UZLAŞARAK
KÜRTLERİN MEVCUT KAZANIMLARINI KORUYABİLECEĞİNİ
DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ? (%)**

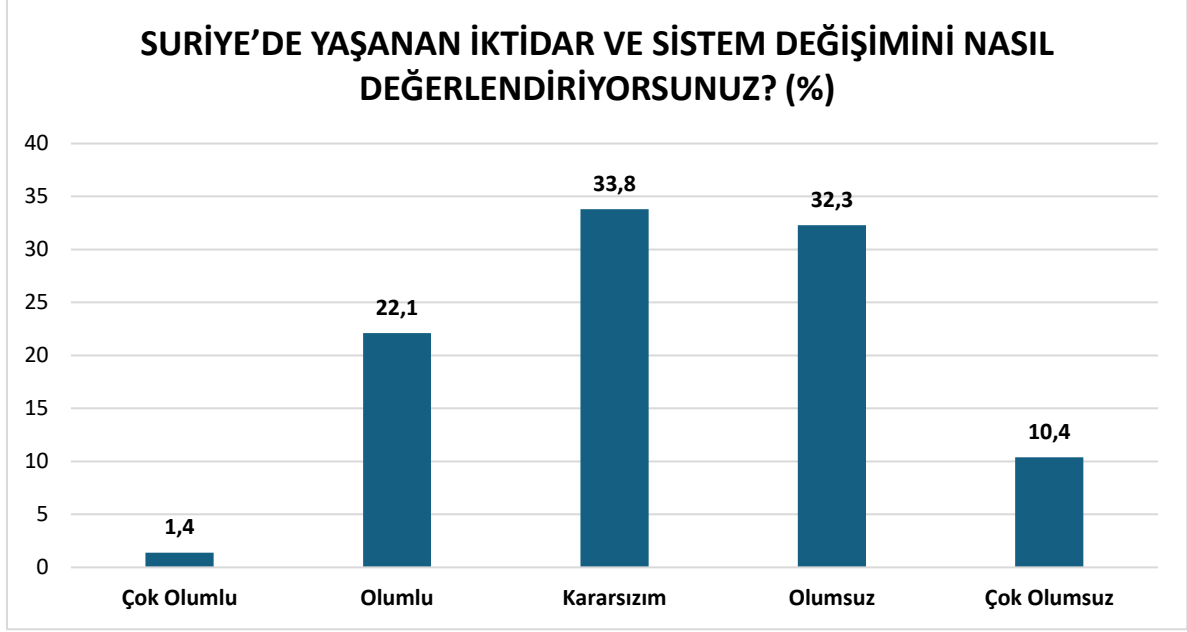
Araştırma grubuna yöneltilen **PYD/SDG’nin Yeni Suriye Yönetimi ile Uzlaşarak Kürtlerin Mevcut Kazanımlarını Koruyabileceğini Düşünüyor Musunuz?** Sorusuna görüşmecilerin %42’si **Evet**, %14,8’i **Hayır**, %33’ü **Kismen**, %8,3’ü **Kararsızım** ve %1,8’i ise **Fikrim Yok** yanıtlarını vermişlerdir.

SİZCE KÜRTLER YENİ SURIYE DÜZENİNDE NASIL YER ALMALI/NE YAPMALI? (%)

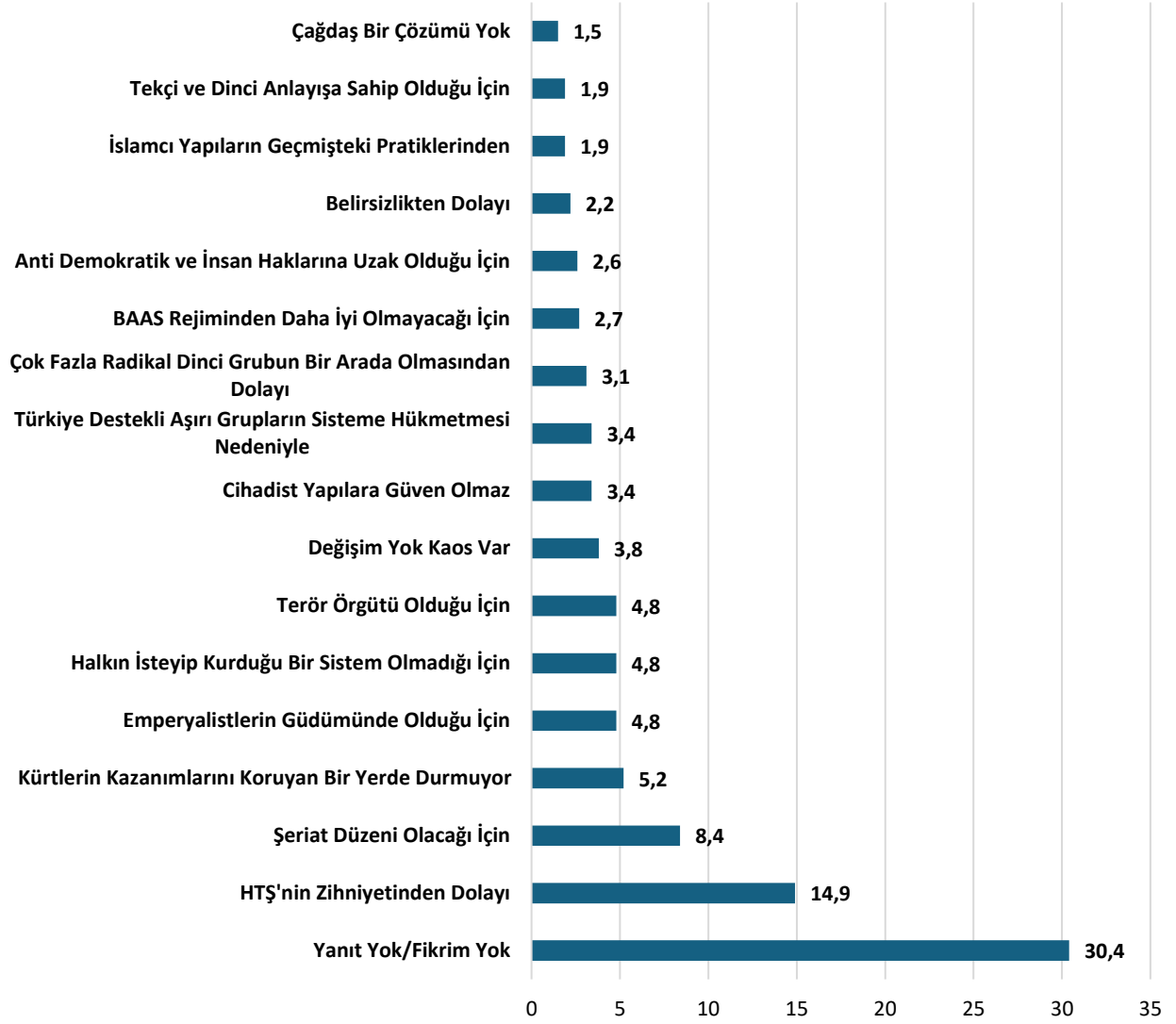
Araştırma grubuna yöneltilen **Sizce Kürtler Yeni Suriye Düzeninde Nasıl Yer Almalı/Ne Yapmalı?** Sorusuna görüşmecilerin %23,6'sı **Demokratik Özerk Yapılanmaları ile Yer Almalı**, %11,6'sı **Federal Yapıda Olmalı**, %7,9'u **Kürt Kimliğine Yönelik Kazanımlarını Korumalılar**, %6,7'si **Yeni Hükümette Yer Almalı**, %6,5'i **Suriye'nin Tümünde Demokratik Düzenin Kurulmasına Öncülük Etmeli**, %5,8'i **Askeri Olarak Kendini Güçlendirmeli**, %5,8'i **Bağımsızlık Yolunda İlerlemeli**, %5'i **Eşit Yurttaşlık Temelinde Yeni Yönetimde Yer Almalı** yanıtlarını vermişlerdir.

Yanıtların detayları grafikteki gibidir.

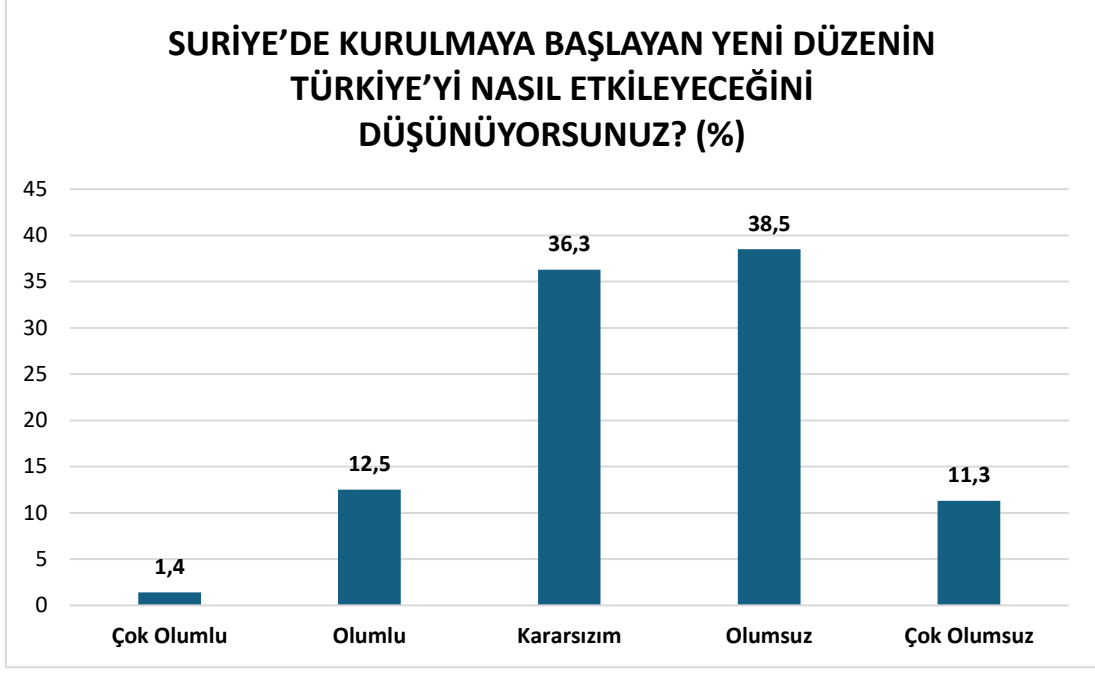
Araştırma grubuna yöneltilen **Suriye’de Yaşanan İktidar ve Sistem Değişimini Nasıl Değerlendiriyorsunuz?** Sorusuna görüşmecilerin %1,4’ü **Çok Olumlu**, %22,1’i **Olumlu**, %33,8’i **Kararsızım**, %32,3’ü **Olumsuz**, %10,4’ü **Çok Olumsuz** yanıtlarını vermişlerdir.

SURİYE'DE YAŞANAN İKTİDAR VE SİSTEM DEĞİŞİMİNİ NEDEN OLUMLU BULMUYORSUNUZ? (%)

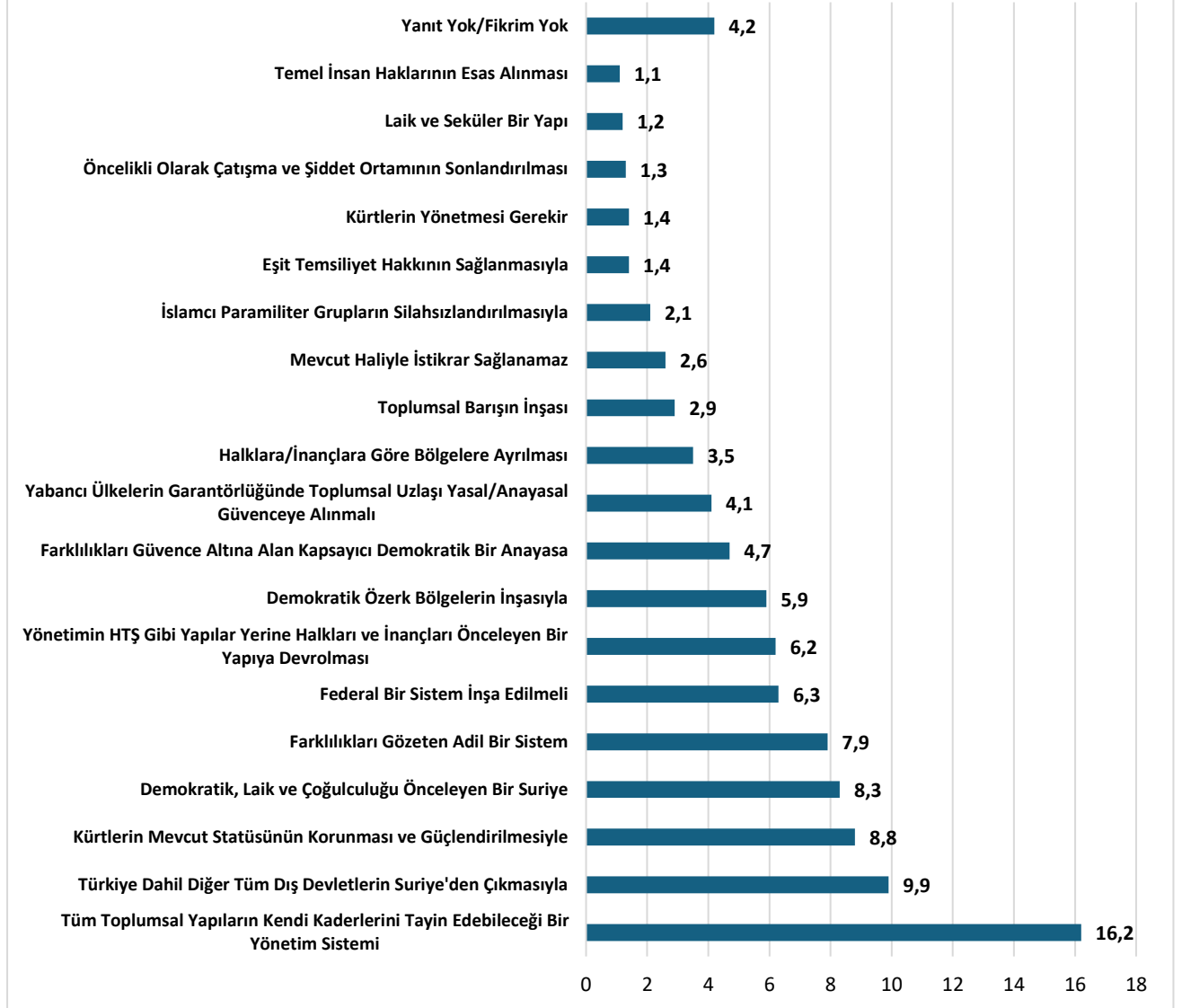
Araştırma grubuna yöneltilen **Suriye’de Yaşanan İktidar ve Sistem Değişimini Neden Olumlu Bulmuyorsunuz?** Sorusuna görüşmecilerin %30,4’ü **Yanıt Yok/Fikrim Yok** yanıtını verirken %14,9’u **HTŞ’nin Zihniyetinden Dolayı**, %8,4’ü **Şeriat Düzeni Olacağı İçin**, %5,2’si **Kürtlerin Kazanımlarını Koruyan Bir Yerde Durmuyor**, %4,8’i **Halkın İsteyip Kurduğu Bir Sistem Olmadığı İçin**, %4,8’i **Terör Örgütü Olduğu İçin**, %3,8’i **Değişim Yok Kaos Var**, %3,4’ü **Cihadist Yapılara Güven Olmaz** yanıtlarını vermişlerdir.

Yanıtların detayları grafikteki gibidir.

Araştırma grubuna yöneltilen **Suriye’de Kurulmaya Başlayan Yeni Düzenin Türkiye’yi Nasıl Etkileyeceğini Düşünüyorsunuz?** Sorusuna görüşmecilerin %1,4’ü **Çok Olumlu**, %12,5’i **Olumlu**, %36,3’ü **Kararsızım**, %38,5’i **Olumsuz**, %11,3’ü **Çok Olumsuz** yanıtlarını vermişlerdir.

SURİYE’DE İSTİKRARIN SAĞLANMASI İÇİN SİZCE NE YAPILMALI? (%)

Araştırma grubuna yöneltilen Suriye’de İstikrarın Sağlanması İçin Sizce Ne Yapılmalı? Sorusuna görüşmecilerin %16,2’si **Tüm Toplumsal Yapıların Kendi Kaderlerini Tayin Edebileceği Bir Yönetim Sistemi**, %9,9’u **Türkiye Dahil Diğer Tüm Dış Devletlerin Suriye’den Çıkmasıyla**, %8,8’i **Kürtlerin Mevcut Statüsünün Korunması ve Güçlendirilmesiyle**, %8,3’ü **Demokratik-Laik-Çoğunluğu Önemseyen Bir Suriye**, %7,9’u **Farklılıkları Gözetilen Adil Bir Sistem**, %6,3’ü **Federal Bir Sistem İnşa Etmeli**, %6,2’si **Yönetimin HTŞ Gibi Yapılar Yerine Halkları ve İnançları Önceleyen Bir Yapıya Devretmesi**, %5,9’u **Demokratik Özerk Bölgelerin İnşasıyla** yanıtlarını vermişlerdir.

Yanıtların detayları grafikteki gibidir.